

Heerder *bevrijdings* fietstocht

Circa 24,5 kilometer

Heerder Bevrijdingsfietstocht

Afstand: ongeveer 24,5 km

Afstand met struikelstenen: 26 kilometer

De struikelstenen zijn in 2019 aangebracht in het wegdek ter herinnering aan de plaats waar mensen zijn weggevoerd en omgebracht door het Nazibewind.

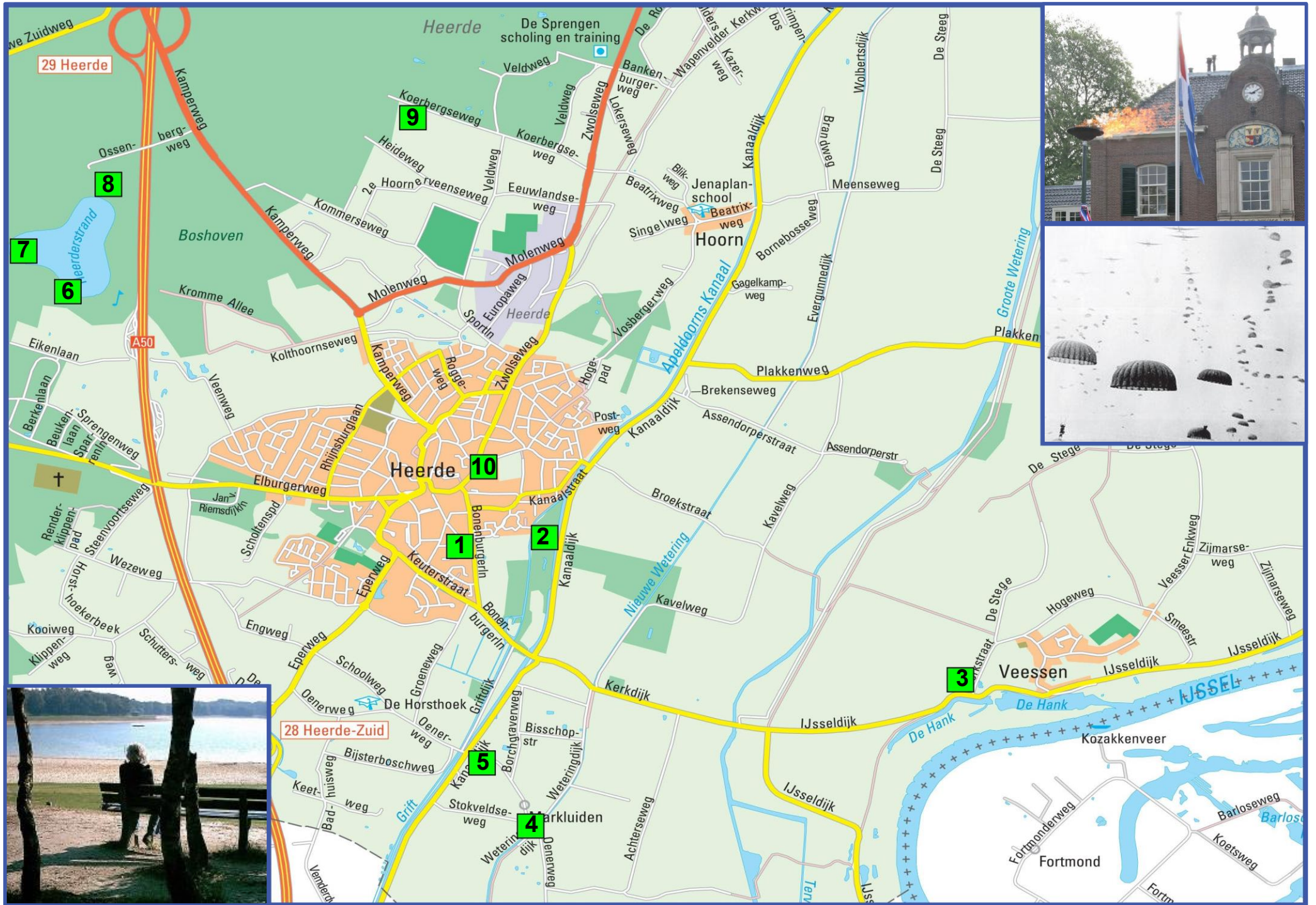
Vindt u de struikelstenen niet interessant? Sla dan de rood gemarkeerde punten over.

Routebeschrijving

LI = linksaf, RA = rechtsaf, RD = rechtdoor, KP = knooppunt

01. Start bij Villa Jacoba in noordelijke richting (richting centrum). **Schuin tegenover de villa vindt u een struikelsteen aan de overkant van de weg**
02. RA Dorpsstraat richting centrum KP 94
03. RA Bonenburgerlaan (toelichting nr. 1 op bijlage bij huisnr. 66/68)
04. Eind van de weg LA Bonenburgerlaan (let op gevaarlijke oversteek) KP 04
05. Bonenburgerbrug oversteken.
06. LA Kanaaldijk (let op: gevaarlijke oversteek)
07. Bonenburgersluis (toelichting nr. 2, nabij Kanaaldijk nr. 9)
08. RA Broekstraat
09. Bij kruising met Kavelweg RD, naar KP 96
10. Watergeuldijk oprijden bij KP 96, richting KP 10
11. Einde fietspad RA
12. Na 50 meter RA Kerkstraat
13. Op de IJsseldijk RA (bij Hollewand toelichting nr. 3)
14. Voor de grote brug (Tolbrug) scherp linksaf naar KP 97 (let op, gevaarlijke oversteek). Alleen bij hoge waterstand: 14a. Fietspad onder/naast de brug volgen.
15a. LA over de dijk 16a. Ri KP 8
15. Bij KP 97 RD richting KP 8
16. Na 500 meter LA IJsseldijk op (gevaarlijk punt) na ongeveer 100 m weg naar beneden volgen
17. Bij KP 8 verder richting KP 43
18. Fietspad blijven volgen, twee bruggetjes oversteken, bij einde fietspad LA Achterseweg

19. Bij kruispunt RA de Oenerweg op
20. Bij KP 43 (Weteringbrug) RD Oenerweg volgen
21. LA Stokveldseweg (toelichting nr. 4 t/o huisnr. 11)
22. RA Kanaaldijk
23. Bij Olsterbrug (Klementbrug) RA Oenerweg (toelichting nr. 5)
24. Keerpunt
25. Klementbrug oversteken Oenerweg (let op, gevaarlijke kruising)
26. Bij Y-splitsing RA Schoolweg volgen
27. Eperweg oversteken (let op, gevaarlijke kruising)
28. RD Engweg
29. LA Wezeweg
30. RA Mussenkampseweg
31. Mussenkampseweg gaat over in Zuppeldseweg
32. LA Veenweg
33. Einde weg RA fietspad
34. Einde fietspad LA Kromme Allee
35. Kromme Allee gaat over in fietspad, onder viaduct door (rechts kiosk)
36. RD fietspad vervolgen (toelichting nr. 6 Heerderstrand)
37. Op T-splitsing (KP 83) RA richting KP 88 (toelichting nr. 7)
38. RD tot Kamperweg, KP 88 (toelichting nr. 8)
39. Kamperweg oversteken (let op, gevaarlijke kruising)
40. RD fietspad op
41. Bij driesprong RA fietspad vervolgen
42. Fietspad vervolgen links langs Tonnenberg
43. Fietspad gaat over in Koerbergseweg (toelichting nr. 9)
44. Koerbergseweg vervolgen
**LA de Veldweg op en volg richting KP 90
LA bij de Zwolseweg (Groteweg). Pas op, drukke weg! LA naar ISALA tegenover de ingang zes struikelstenen Keer om en ga RA bij de Zwolseweg
LA bij de Beatrixweg volg vanaf 45**
45. RD Beatrixweg (let op, gevaarlijke kruising)
46. Bij driesprong RA Vosbergerweg
47. LA Hogepad
48. Hogepad vervolgen tot Marktstraat
49. RA Marktstraat, dan LA Dorpstraat
50. Eerste weg LA raadhuis, Dorpstraat 1 (toelichting nr.10) **Ter hoogte van Bas IJs & Zo twee struikelstenen**
51. Dorpstraat vervolgen tot Villa Jacoba
52. **Einde fietstocht**

Toelichting Nr 1. CRASH 24-1-1945 (Ger. Kerk Vrijgemaakt, Bonen-burgerlaan 66/68). Op 24 januari 1945, omstreeks 4 uur 's middags, sloeg een mitrailleur-trommel van een jager door het dak van dit kerkgebouw. Het toestel, een Typhoon, stortte neer achter de kassen van bloemisterij van Leeu-wen (schuin achter deze kerk). Vanwege motorpech kon het toestel, beho-rend bij het 183e Squadron van de R.A.F., de thuisbasis Gilze-Rijen in Noord Brabant, niet meer halen. De piloot Paul 'd Albenas verliet het toestel per parachute en kwam ongedeerd in de omgeving van Kolthoorn aan de grond. Na 10 dagen verblijf bij de fam. Draayer in het Veen, werd hij naar Apeldoorn overgebracht. Na veel omzwervingen wist hij uiteindelijk op 12 maart 1945 via de Biesbosch bevrijd gebied te bereiken.

Toelichting Nr 2. BONENBURGERSLUIS (Kanaaldijk nabij huisnr. 9). Hier trok op 17 april 1945 een verkenningseenheid van het Canadese leger over de sluis en ging via het bos van Altena naar de Bonenburgerlaan. Zij gelden als de bevrijders van Heerde. Zij waren door de verzetsman G. van Huffelen uit Veessen opgehaald bij Fortmont aan de overzijde van de IJssel en via Veessen en de Kerkdijk hier naar toegebracht. Zij werden in contact gebracht met H.A. van Apeldoorn, die optrad als plaatselijk commandant van de Binnenlandse Strijdkrachten. Er bleek slechts nog een Duitser in het dorp te vinden, deze werd door de Canadese patrouille krijgsgevangen gemaakt en meegenomen naar Wijhe.

Toelichting Nr 3. CRASH 30-1-1944 HOLLEWAND (niet in de route van 2016 opgenomen). Bij de Hanken, beneden aan de dijk, stortte op 30 januari 1944 een Duits jachtvliegtuig neer na een luchtgevecht boven Veessen. Door het drassige terrein verdwenen toestel en piloot meters diep in de grond. Pogingen tot berging in de jaren 50 mislukten. In 2025 is het wrak alsnog geborgen. Het bleek te gaan om een **Messerschmitt Bf 109**. Grote delen van het toestel zijn teruggevonden, maar er zijn geen stoffelijke resten van de piloot aangetroffen. Zijn identiteit is daarom nog steeds onbekend.

Toelichting Nr 4. CRASH 11-01-1944 STOKVELDSEWEG t/o huisnr. 11. Boven Markluiden ontplofte op 11 januari 1944 een Amerikaanse bommen-werper van het type B17G, reg.nr. 42-31175. Het toestel dat deel uitmaakte van het 326-ste squadron en 92 BG was tijdens een missie boven Duitsland door een FLAK-batterij geraakt en daardoor was een van de brandstoftanks in de vleugel opengereten. Vlak voor het oversteken van de IJssel was de situatie onhoudbaar, omdat de vleugel vlam. Daarom verlieten een aantal vliegers het toestel per parachute en kwamen in de omgeving van Wijhe en Deventer aan de grond. Een viertal anderen sprongen juist voordat het toestel explodeerde en kwamen in de omgeving van de Oenerweg aan de grond. Het staartstuk, met daaraan de buikkoepel, kwam in dit weiland terecht. Hierin bevond zich James Farrel, die de crash niet overleefde.

Een ander gedeelte van het toestel, kwam in een weiland achter de kwekerij van Vorderman, aan de Weteringdijk neer. Tussen die wrakstukken vond men het lichaam van Richard Sperry. Beiden werden op de Algemene begraafplaats te Heerde begraven. Hun stoffelijke resten werden na de oorlog gelicht en overgebracht naar Margraten. Sperry werd daar herbegraven en Farrel werd voor teraardebestelling overgebracht naar de Verenigde Staten.

Toelichting Nr 5. MONUMENT KLEMENTBRUG/OENERWEG. In de vroege morgen van 13 april 1945 werden hier zes verzetsmensen uit Heerde en Elburg door Duitse militairen gedood. Daarna werden nog eens als represaille vijf omwonenden gefusilleerd. De verzetsmensen bevonden zich hier om het oplazen van de brug door terugtrekkende Duitsers te voorkomen. De vol-gende personen verloren hierbij het leven: A. van Apeldoorn, G.J.H. van Apel-doorn, B. van Dijk, H. Hulst, J.G. Pleiter, N. Rambonnet, G.J. Haverkamp, J. Stoffer, J. Roke, G.H.M. van der Vegt en K. van Lohuizen.

Toelichting Nr 6. CRASH 26-08-1944 HEERDERSTRAND. Rond 1 uur 's middags op zaterdag 26 augustus 1944 crashte op de plaats waar nu het Heerderstrand ligt, een Boeing 17G, reg.nr. 4297204, Squadron 547 en 385ste BG. Alle bemanningsleden verlieten per parachute, het toestel. Een van hen werd door Duitse militairen, die op het schietterrein aan het oefenen waren, hangend aan zijn parachute in de lucht doodgeschoten. Een ander be-manningslid werd 's avonds in de buurt van de Eper sprengen door het verzet met een auto opgehaald en overgebracht naar Het verscholen dorp in de bos-sen bij Nunspeet. Na veel omzwervingen werd hij in mei 1945 in Sliedrecht bevrijd. De overige 8 bemanningsleden werden in de omgeving van de Kam-perweg, ter hoogte van de Zuidweg, krijgsgevangen gemaakt en afgevoerd naar de Margrietkazerne in Wezep. Ze kwamen uiteindelijk terecht in een krijgsgevangenkamp in Duitsland en keerden na de bevrijding terug naar de Verenigde Staten.

Toelichting Nr 7. CRASH 7-04-1942. In de vroege ochtend van 7 april 1942, omstreeks 4.20 uur, stortte op deze plek een 2-motorige bommenwer-per neer van het 455-ste squadron van R.A.A.F. (Royal Australian Air Force). De piloot was een Engelsman, de overige bemanningsleden waren Austra-liërs. Allen verloren hierbij het leven. Dit toestel, een Hampden, was vanwege zijn lage snelheid een gemakkelijke prooi voor de veel snellere Duitse jagers. Daarom werden ze ook wel 'flying coffins' (vliegende doodskisten) genoemd. De bemanningsleden C. Gammie, Mc Ilrath en T. Roberts werden op 13 april 1942 teraardebesteld op de begraafplaats Rusthof in Leusden. De Engelse pi-loot A. Wincott werd pas op 17 april 1942 gevonden en op 23 april 1942 ook in Leusden begraven.

Toelichting Nr 8. CRASH 20/21-07-1944.

In de nacht van 20 op 21 juli 1944 stortte omstreeks 1 uur 's nachts op deze plek een bommenwerper van het type Halifax MK III neer.

Het toestel van het 578-ste squadron van de R.A.F. met reg.nr. MZ511 was neergeschoten door een Duitse nachtjager. Hierbij kwamen de volgende bemanningsleden om het leven: Alastair Hope-Robertson, David Jones, Gwyn Jones, George Johnson en Reggie Gunn. Aan de begroeiing is nu nog duidelijk te zien dat hier gevaarlijk stoffen als kerosine en lysol, dat voor de koeling van motoren werd gebruikt, bij grote hoeveelheden in de grond terecht zijn gekomen. Let vooral op het ontbreken van grote bomen! Jack Smith, de navigator, wist zich met behulp van zijn parachute in veiligheid te brengen, maar brak helaas bij de landing zijn enkel. Na een dag of wat hier door het bos te hebben gestrompeld werd hij tenslotte door de Duitsers gearresteerd en belandde uiteindelijk in het krijgsgevangenkamp Barth, aan de Oostzee.

Het zevende bemanningslid Ken Parsons is waarschijnlijk door de explosie van het toestel naar buiten geslingerd. Hij belandde op een bospad hier vlakbij en werd door het verzet verder geholpen. Op 10 maart 1945 wist hij na veel omzwervingen uiteindelijk via de Biesbosch bevrijd gebied te bereiken.

Toelichting Nr 9. KOERBERG. (Koerberqseweg nabij huisnr 19). Aan deze kant van de weg crashte op 6 november 1944 een bommenwerper van het 50-ste squadron van de R.A.F. met een bommenlast van 14x1000 pond aan boord. Deze neerstorting veroorzaakte een enorme explosie, waardoor een grote krater ontstond en zelfs tot in de Veessen de ramen sprongen. Het toestel met serienr. LM-62 8 had de volgende bemanning aan boord: Robert Edward Rennie, George Amos Dunkelman, William Darby, Ralph Andrew Dowling, Frederick Arthur Horning, Michael Arthur Cook, George Thompson, Gilbert Terris. Allen verloren hierbij het leven en werden begraven op de Algemene begraafplaats aan de Mr. Nijhoffstraat in Heerde. Het huisje van Frans Sellies, juist gelegen aan de andere kant van de weg, werd door de explosie totaal vernield. Hierbij raakte zijn vrouw en een van de kinderen gewond. Het mag een wonder heten dat hierbij niet meer slachtoffers zijn gevallen.

Toelichting Nr 10. MONUMENT GEMEENTEHUIS. Op dit monument staan de namen van de inwoners van Heerde die tijdens de oorlog zijn gevallen. Op het linkse panel staan de namen van de militairen die in de oorlog gesneuveld zijn (symboliek: zwaard en helm). Het middelste panel vermeldt de namen van de mensen met een verzetsverleden (weegschaal en oranje band) en het rechtse panel de burgers die door maatregelen van de bezetter het leven verloren (ko-reenaar en wapen van Heerde). In de zerk ervoor staat de Nederlands Leeuw die de draak vertreedt, met het randschrift: 'Die waarlijk leven, sterven niet'. Op 19 april 2012 is aan de linkerkant een plaquette toegevoegd met de namen van Joodse inwoners van Heerde die in de oorlog zijn weggevoerd.